

**UCHWAŁA NR 116/XIX/13
RADY GMINY NOWA BRZEŹNICA**

z dnia 26 lutego 2013 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Brzeźnica na lata 2013 – 2015

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; ze zmianami) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887; ze zmianami) Rada Gminy Nowa Brzeźnica uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program wspierania rodziny na lata 2013 – 2015, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jolanta Bednarska

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE NOWA BRZEŹNICA NA LATA 2013 – 2015

1. Podstawa prawna.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 149 poz. 887).

2. Wprowadzenie.

Pojęcie rodziny w różnych społeczeństwach może mieć inne znaczenie. Różnice widoczne są zwłaszcza w liczbie jej członków i sposobie podtrzymywania więzi rodzinnych. Różnie też wyglądają zaślubiny, czyli pierwszy krok ku założeniu rodziny. We wszystkich społeczeństwach rodzina stanowi najmniejszą po jednostce komórkę społeczną. Jej charakter, wielkość i rola, jaką spełnia mogą być w różnych społeczeństwach różne, lecz nawet w najprymitywniejszych instytucja taka istnieje. Bo przecież gwarantuje istnienie całych grup społecznych tak ważnych, jak na przykład naród, w tym naród polski, który przetrwał zawieruchy dziejowe właśnie dzięki rodzinom.

Rodziny sobie nie wybieramy. Mamy określonych rodziców, dziadków, pradziadków. Rodzina wyposaża człowieka w podstawowy „kapitał na życie” lub stanowi przeszkodę w osiąganiu sukcesów życiowych. Ten, który się urodził ma prawo przynależności do systemu rodzinnego.

Rodzina zapewnia ciągłość pokoleń, zabezpiecza starość swoim rodzicom, dziadkom, którzy dzięki rodzinie nie zostaną osamotnieni. Rodzina to bogactwo struktur i wzajemnych płaszczyzn oddziaływania. W rodzinie wychowują nie tylko rodzice, lecz cała społeczność rodzinna.

Rodzina określana jest jako podstawowe środowisko życia i wychowania, podstawowa komórka społeczna. Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia dzieci i młodzieży, pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji (uspołecznienia) i przygotowania do przyszłych ról społecznych. Rodzina warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychiczno-społeczny dziecka. Stwarza warunki sprzyjające jego rozwojowi lub hamujące go. Niezależnie od tego jak funkcjonuje, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym moralnie, czy też przejawia wyraźne cechy patologii, to w każdym z tych przypadków kształtuje osobowość dziecka, jego postawę społeczną, wyznacza koleje losu. Niski poziom wykształcenia rodziców, zła kondycja dochodowa nie zabezpieczająca podstawowych potrzeb (konieczność wychowywania większej liczby potomstwa powoduje często bierność zawodową matki, przy jednoczesnym dużym obciążeniu wydatkami na edukację i konsumpcję), trudna sytuacja mieszkaniowa (duże zagęszczenie mieszkań powoduje brak miejsca do spania, nauki, zabawy, niedoposażenie mieszkań, zniszczony sprzęt). W związku z tym rodziny powinny być obiektem szczególnej troski samorządów lokalnych, stanowią bowiem grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem.

W ostatnich latach istnieje tendencja zanikania modelu tradycyjnej rodziny nie tylko jak się powszechnie mówi z wygodnictwa, ale przede wszystkim z obawy przed popadnięciem w biedę. Dlatego tak ważnym jest wsparcie dla rodzin, aby nie pozostawały same z problemami, trudnościami codziennego życia, i aby nie traciły podstawowych możliwości właściwego funkcjonowania.

Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem

odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Brzeźnica na lata 2013- 2015 jest, więc strategicznym dokumentem Gminy Nowa Brzeźnica, który został opracowany w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. Program ten charakteryzuje i ujmuje w szczególności role i zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w obszarze jego działalności oraz kompetencji wynikających z obowiązujących ustaw.

Zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2012 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny na podstawie zdiagnozowanych potrzeb związanych z realizacją zadań.

W wyniku tych zmian opieka nad dzieckiem i rodziną stała się integralną częścią szerokiego systemu polityki społecznej, w którym do zadań samorządów lokalnych należy zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin i dzieci mieszkających na ich terenie. Gmina ma obowiązek tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

3. Zasoby gminy.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Brzeźnica na lata 2013- 2015 wspiera realizację gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny podejmowane przez instytucje przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 1. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z gminy Nowa Brzeźnica.

L.p.	Nazwa i adres placówki	Rodzaj działalności
1.	Urząd Gminy Nowa Brzeźnica ul. Kościuszki 103, 98- 331 Nowa Brzeźnica	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, realizacja rządowego programu „Wyprawka szkolna”, dowozy dzieci (w tym niepełnosprawnych).
2.	GOPS w Nowej Brzeźnicy ul. Kościuszki	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno- zawodowa, poradnictwo specjalistyczne, wspieranie aktywności lokalnej

	103, 98- 331 Nowa Brzeźnica	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Kościuszki 103, 98- 331 Nowa Brzeźnica	Przeciwdziałanie problemom związanym z nadużywaniem alkoholu, działalność edukacyjna, informacyjna, wsparcie terapeutyczne, działania związane z eliminacją zachowań agresywnych skierowanych do dzieci i młodzieży, prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Kościuszki 103, 98- 331 nowa Brzeźnica	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy, działalność edukacyjna, informacyjna
5.	Gminny Ośrodek Zdrowia w Nowej Brzeźnicy ul. Kościuszki 1, 98- 331 Nowa Brzeźnica	Profilaktyka i opieka zdrowotna
6.	Placówki oświatowo- wychowawcze z terenu gminy Nowa Brzeźnica	Działalność edukacyjno- wychowawcza, wsparcie pedagogiczne dla dzieci i rodziców
7.	Świetlica szkolna	Organizowanie zajęć pozaszkolnych, organizowanie dzieciom czasu wolnego
8.	Świetlica wiejska	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizacja działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w tych zajęciach
9.	Parafie z terenu gminy Nowa Brzeźnica	Działalność charytatywna

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia programu

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadaniem obowiązkowym jednostek samorządów terytorialnych oraz organów administracji rządowej jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą. Realizacja tego zadania powinna się odbywać we współpracy z instytucjami wsparcia społecznego tj. środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych rodziny jest jej wsparcie w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym przyjmowaniu i wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy i wsparcia rodzinie w Gminie Nowa Brzeźnica, w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na kompleksowe wsparcie.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Brzeźnica na lata 2013- 2015 jest zgodny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011- 2018.

5. Cele programu.

Celem głównym Programu jest tworzenie warunków umożliwiających realizowanie wspólnej polityki na rzecz wzmacniania rodzin i przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań.

1. Promowanie wartości rodziny.

1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.

2. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.

4. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.

5. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

6. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.

Cele programu zostały sformułowane zgodnie z analizą SMART.

6. Adresaci programu.

Odbiorcami Programu będą:

1) Rodziny w kryzysie;

2) Rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;

3) Rodziny bezradne z sprawach opiekuńczo-wychowawczych;

4) Rodziny dysfunkcyjne.

7. Analiza SWOT Gminnego programu Wspierania Rodziny.

Mocne strony

Realizacja programów osłonowych i profilaktycznych.

Kompetentna kadra pomocy społecznej (świadomość stałego doształcania się i doskonalenia umiejętności osób działających na rzecz rodzin).

Otwartość Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na współpracę ze środowiskiem lokalnym.

Ogólnie dostępna oferta pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

Brak na terenie gminy ośrodków wsparcia dziennego, organizacji pozarządowych realizujących programy i projekty z zakresu wspierania rodziny.

Brak aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie organizacji grup samopomocowych i grup wsparcia.

Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego dla młodzieży starszej zagrożonej demoralizacją.

Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów.

Niedostateczność kadry wykonującej pracę socjalną, ograniczone środki na zatrudnienie.

Brak aktywności lokalnej (brak liderów w społecznościach lokalnych inicjujących i motywujących do działania społeczność lokalną)

Szanse

Możliwość stosowania działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób i rodzin nim zagrożonych.

Kierowanie pomocy do konkretnych adresatów.

Utworzenie stanowiska pracy asystenta rodziny (jeżeli będzie to wynikało z analizy lokalnych problemów społecznych i potrzeb).

Wykorzystanie środków projektu systemowego dla ośrodków pomocy społecznej z Europejskiego Funduszu Społecznego na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych.

Tworzenie nowych form pracy z rodziną.

Zagrożenia

Ubożenie społeczeństwa i osłabienie funkcji opiekuńczej rodziny.

Brak perspektyw zatrudnienia zgodnego z aspiracjami młodych ludzi, co powoduje emigrację zarobkową.

Niestabilny system prawny dotyczący wspierania rodziny i pomocy społecznej.

Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne.

Niedostateczna umiejętność pozyskiwania środków pozabudżetowych przez instytucje działające na terenie gminy.

8. Zadania programu.

W świetle rozpoznanych problemów opieki nad rodzinami z dziećmi lokalny system profilaktyki wymaga doskonalenia i modernizacji. Usługi profilaktyczno-opiekuńcze dotyczą działań skierowanych do danej rodziny w celu wzmocnienia jej potencjału w zakresie zaspakajania potrzeb jej członków oraz potrzeb i wymogów społeczeństwa. W środowiskowym systemie wsparcia społecznego należy wyodrębnić trzy poziomy działań profilaktyczno-opiekuńczych, w ramach których oferowane są specyficzne działania do poszczególnych rodzin z dziećmi:

Poziom zagrożeń – dotyczy sytuacji, gdy rodzina styka się z zagrożeniami, lecz występują w niej konkretne problemy, wówczas działania wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji Programu skierowane są na:

- wspieraniu rodziny w wysiłkach zmierzających do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i społecznego,
- wzmacnianiu właściwej roli rodziny w ramach relacji społecznych – rozwój samopomocy,
- pomocy rodzinie w jak najbardziej efektywnym spożytkowaniu form wsparcia zewnętrznego w celu wzmocnienia rodziny i pełnienia roli rodziców,
- pozytywny wpływ na jakość stosunków pomiędzy członkami rodziny, w tym szczególnie między rodzicami a dziećmi np. kampanie edukacyjne,
- wpływaniu na zdrowy rozwój dzieci,
- zapewnianiu rodzicom właściwych umiejętności i wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania jako członków rodziny,
- wspieraniu rodziny w radzeniu sobie z problemami, w tym szczególnie z problemami związanymi z wychowywaniem dzieci – docieranie z informacjami i ofertą pomocy, która może być wykorzystana w chwili wystąpienie problemu,
- kampanie edukacyjno-informacyjne dotyczące zagrożeń np. uzależnienia, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza.

Poziom problemów – dotyczy sytuacji, gdy rodzina przeżywa konkretne problemy, lecz nie nastąpił jeszcze trwały kryzys, wówczas działania wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji Programu skierowane są na:

- wyposażanie członków rodziny w wiedzę i umiejętności, które uodpornią rodzinę na oddziaływanie problemów i pozwolą uniknąć przejścia w stan kryzysu,
- pomoc rodzinom w radzeniu sobie z trudnościami, stresami i problemami, które mogą mieć wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny,

- pomoc w najlepszym wykorzystaniu dostępnych źródeł wsparcia zewnętrznego,
- koordynowanie zdrowych, edukacyjnych lub społecznych przyczyn problemów związanych z prawidłowym rozwojem dziecka,
- dokonanie wszelkich możliwych starań w celu uniknięcia separacji rodziców i dziecka lub praca z rodzicami ukierunkowana na jak najszybszy powrót dziecka do domu,
- wsparcie wysiłków rodziny ukierunkowanych na poprawę warunków życia rodziny.

Poziom kryzysu – dotyczy sytuacji, gdy rodzina przeżywa trwały kryzys, a działania mają charakter ratowniczy, wówczas działania wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji Programu skierowane są na:

- działania interwencyjne i doraźne kroki prawne, przerywające natychmiast działanie czynnika kryzysowego,
- działania terapeutyczne zmierzające do przywrócenia woli przezwyciężenia kryzysu,
- działania organizacyjno-prawne, likwidujące lub ograniczające niektóre czynniki kryzysu,
- działania wzmacniające i pomocnicze wyposażające rodzinę w wiedzę i umiejętności radzenia sobie z kryzysem,
- działania korygujące ukierunkowane na zmianę nieprawidłowych zachowań,
- działania redukujące izolację rodziny w społeczności lokalnej w celu przywrócenia właściwych relacji rodziny ze środowiskiem w różnych aspektach – w relacjach osobowych, zatrudnienia, finansowych, relacjach urzędowych.

W celu realizacji zadań programu zostanie zatrudniony asystent rodziny, jeśli będzie to wynikało z analizy potrzeb.

9. Przewidywane rezultaty Programu.

Przewidywanymi rezultatami programu jest fakt, aby samorząd lokalny podejmując kroki pomocowe mógł doprowadzić, aby:

- 1) zapewnić rodzinom wsparcie w przezwyciężaniu trudnej sytuacji, jakiej nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- 2) umożliwić rodzinom życie w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- 3) zapewnić profesjonalną pomoc rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej,
- 4) integrować ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie,
- 5) promować i kreować pozytywny wizerunek rodziny,
- 6) stworzyć sieć usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

10. Realizatorzy Programu.

Głównym realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Brzeźnicy przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Nowej Brzeźnicy,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Policją,
- Placówkami oświatowymi,
- Gminny Ośrodkiem Zdrowia w Nowej Brzeźnicy,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie.

11. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania rodziny w Gminie Nowa Brzeźnica są głównie środki zabezpieczone corocznie w budżecie gminy w dziale 852 rozdziały 85201 – placówki opiekuńczo wychowawcze, 85204 – rodziny wspierające, rodziny zastępcze, 85205 – asystent rodziny.

12. Monitoring i ewaluacja.

Monitoring programu będzie prowadzony corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym Programie. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę złożonych wniosków.